

Doğanın Dengesi

Doğadaki her şey hassas bir dengeyle birbirine bağlıdır. Bir bitki veya hayvan bir anda bir diğerinin besini oluverir; böylece, hiçbirşey boşa gitmemiş olur. İnsanlar, beslenme veya üretim için doğadan çok fazla şey alarak ya da çevreyi kirleterek bu dengeyi bozabilirler.

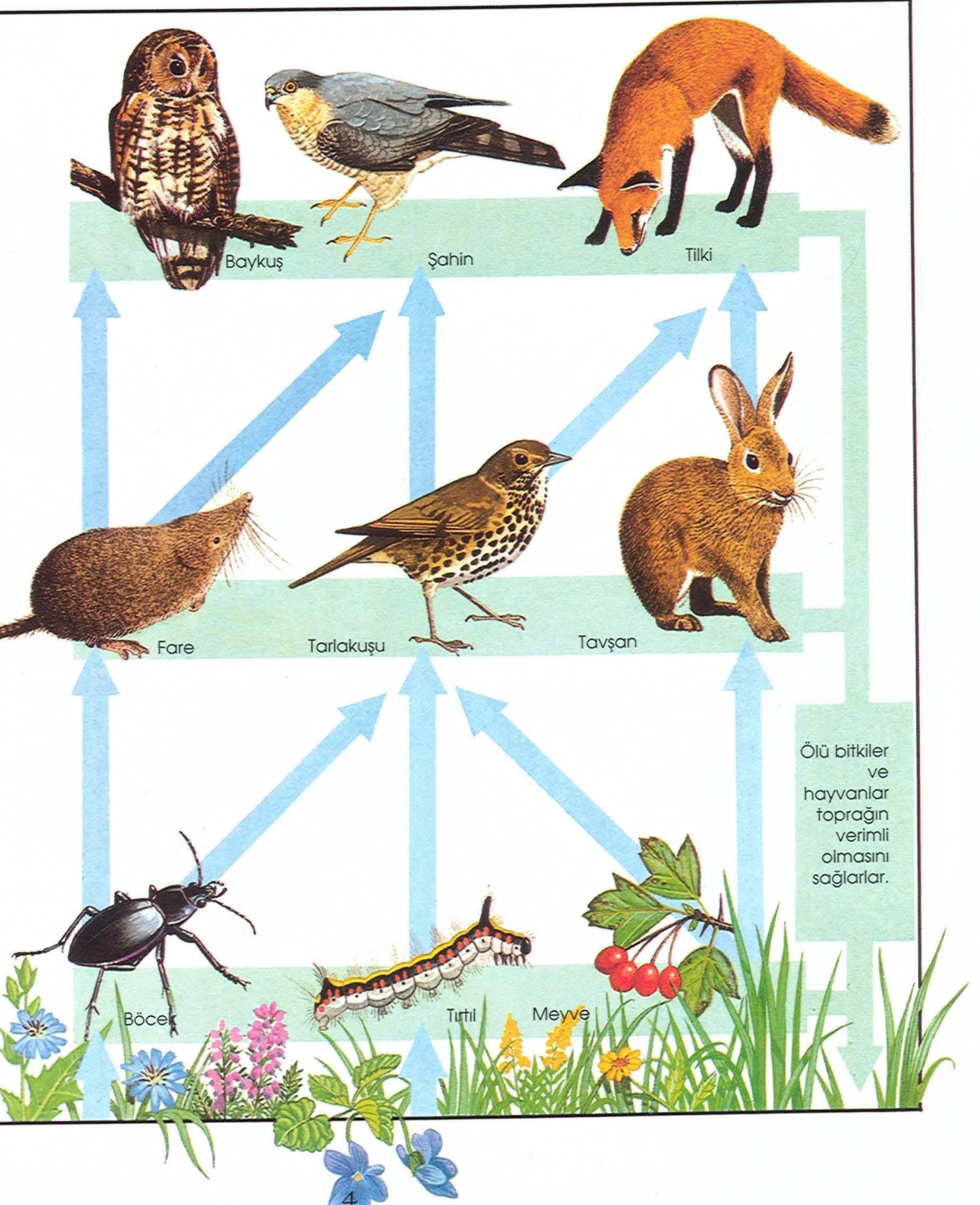
Güneş Nasıl Enerji Sağlar?

Bitkiler besinlerini üretmek için güneş ışığına gereksinim duyarlar. Güneşten elde edilen enerjinin kullanıldığı bu sürece fotosentez denir. Bitkiler de otobur canlılara besin olarak bu enerjiyi aktarırlar. Bu canlılar da diğerlerince yenir ve zincir böyle ilerler. Bu zincire 'besin zinciri' diyoruz. Resimde tipik bir besin zinciri görülüyor.



Besin Ağı Nedir?

Çoğu canlı birkaç çeşit besin tüketir. Bu canlıların neyle beslendikleri çevredeki canlıları da etkiler. Bilim adamları bu karşılıklı beslenme ilişkisine 'besin ağı' adını takmışlar. Buradaki resimde, herhangi bir ormanda rastlayabileceğiniz türden bir besin ağının şemasını görüyorsunuz. Bütün besin ağlarında, en altta milyonlarca otobur hayvana rastlanırken, en üstte ancak birkaç canlı grubu görülebilir. Bu şemaya bakarak, tarlakuşunun baykuşa göre daha çok besin seçeneği olduğunu, tavşanın ise kendisini tilkiden sakınması gerektiğini görebiliyoruz. Ayrıca, ormandaki tırtıl sayısının şahin sayısından çok daha fazla olması gerektiğini tahmin etmek güç değil. Tabii ki bu çok basitleştirilmiş bir besin ağı şemasıdır. Gerçekte besin ağları daha karmaşıktır. Örneğin bir canlı türü birden çok canlı türüne av olabilir ya da birden çok türü avlayabilir.

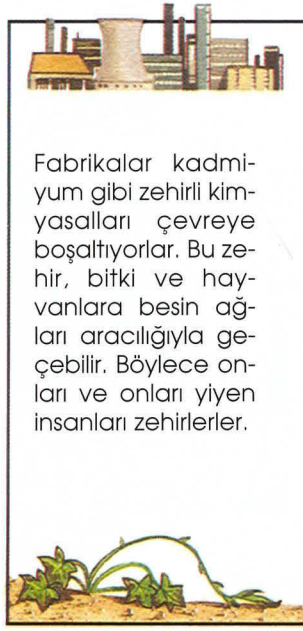


Besin Ağları Zarar Görebilir mi?

Besin ağlarında yer alan her canlı bir diğeriyle beslendiğinden, bir bitki veya hayvanın ortadan kalkması başka birçok canlıyı etkiler. Burada, besin ağının zarar görebileceği üç farklı yol anlatılmıştır.



Tropik yağmur ormanlarının çok büyük alanları acımasızca yeni tarım arazisi yaratmak için kesiliyor. Ölü bitkiler ve hayvanlar olmaksızın toprak besin üretmek için çok zayıf kalıyor.



Fabrikalar kadmiyum gibi zehirli kimyasalları çevreye boşaltıyorlar. Buzehir, bitki ve hayvanlara besin ağları aracılığıyla geçebilir. Böylece onları ve onları yiyen insanları zehirlerler.

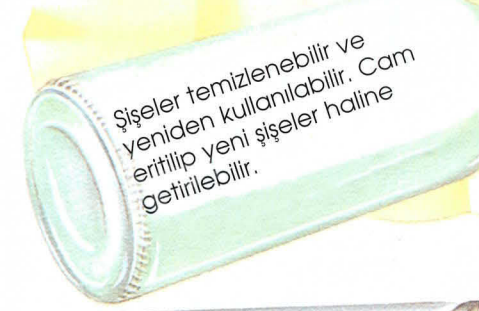


Bir bölgede belli bir hayvan türü ortadan kalkarsa bu hayvanı yiyen diğer hayvanlar da etkilenir. Örneğin, birçok deniz kuşunun besini olan yılanbalıkları yakalanıp çiftlik hayvanı besini haline getirildiğinden, deniz kuşlarının besinleri artık azalıyor.

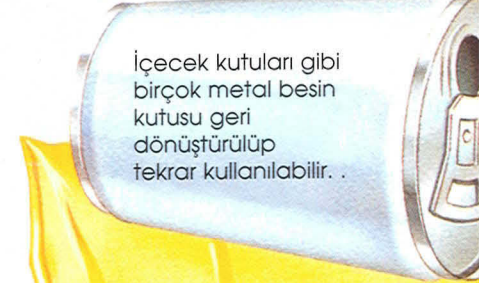
Çevrenizi nasıl koruyabilirsiniz?

Genellikle attığınız şeyleri kullanıp, kullanamayacağınıza bir bakın. Gruplar halinde toplandıklarında, ev atıklarının birçoğu geri dönüşüm merkezlerine gönderilebilir.

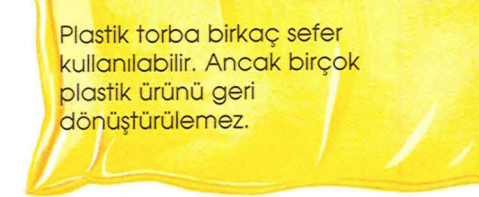
Kâğıt, karton, kâğıt mendil yeni kâğıt yapmak için kullanılabilir. Ayrıca kâğıdı yalıtım için kullanmak da olası.



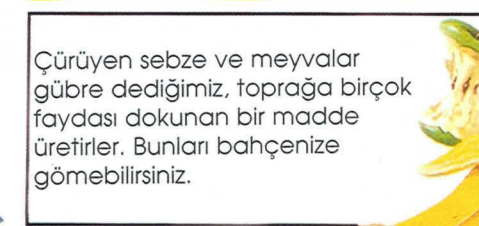
Şişeler temizlenebilir ve yeniden kullanılabilir. Cam eritilip yeni şişeler haline getirilebilir.



İçecek kutuları gibi birçok metal besin kutusu geri dönüştürülüp tekrar kullanılabilir.



Plastik torba birkaç sefer kullanılabilir. Ancak birçok plastik ürünü geri dönüştürülemez.



Çürüyen sebze ve meyvalar gübre dediğimiz, toprağa birçok faydası dokunan bir madde üretirler. Bunları bahçenize gömbilirsiniz.



Paçavralar çatı yalıtım malzemesi ya da mobilya dolgu yapımak için kullanılabilir.

İnsanların Neden Olduğu Atıklara Ne Oluyor?

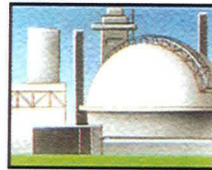
Doğada gerçekleşen geri dönüşüm birçok insan toplumunda başılamamaktadır.

Evlerden ve fabrikalardan gelen atıklar çevre tarafından ortadan kaldırılamıyor.

Ev ve dükkanlardan gelen birçok atık toprağa gömülür. Toprak çöpü saklar, Leş yiyicilerden korur ve kötü kokmasına engel olur.

Nükleer enerji santralleri yüzyıllar boyunca tehlikeli olarak kalacak olan atıklar üretir. Atık, bir beton kalıbın içine yerleştirilir ve yeralında saklanır ya da denize atılır.

Fabrikalardan gelen atıklar genelde zehirlidir. Bazı fabrikalar atıkları dikkatlice ortadan kaldırırken, birçok başka fabrika, havayı, toprağı ve suyu atıklarıyla zehirlenmektedir.



Bunu Biliyor muydunuz?

Hava kirliliği yeni bir sorun sayılmaz. 1306'da İngiliz Kralı I.Edward Londra'da kömür yakılmasından kaynaklanan 'dayanılmaz leş kokusundan' yakınmış ve kömür kullanımını yasaklamıştır.

Biraz Düşünelim

Bir yılda ailenizle beraber ne kadar çöp atıyorsunuz? Yüz kilo mu, bir ton mu? Bir tahminde bulunabilir misiniz? Arkadaşlarınız ve ailenizle bu konuyu tartışın. Onlar ne diyor?

